

mig at være noget uforståeligt, at den ene høje Regering efter den anden har bragt det frem, at det støttes af Højremænd, af mange Højremænd omkring i Landet, og at det ikke er et Lovforslag, der er bragt frem af Socialdemokrater og støttet af dem.

Jeg skal nu ikke komme nærmere ind paa den Slags Betragtninger. Naar jeg har taget Ordet om dette Lovforslag, er det ikke saa meget for at bekæmpe det som for at fremkomme med enkelte Bemærkninger om den Maade, hvorpaa vi behandle et Lovforslag som dette og lignende Forslag. Jeg tror ikke, det nytter at bekæmpe Lovforslaget. Jeg tvivler ikke noget Øjeblik paa, at det bliver til Lov, idet jeg antager, at vi komme til at bøje os her som paa Skoleloven, at vi komme til at tage det paa den ene eller anden Maade. Det nytter ikke, at nogle Medlemmer her i Landstinget have den Formening, at dette Lovforslag er yderst radikalt, at der bliver kastet temmelig mange Penge i Grams, og at det er af den Slags Lovforslag, som mere skulde komme fra det radikale end fra det konservative Parti: naar Folketinget absolut ønsker dette Forslag fremmet, og den høje Regering støtter Folketingets Ønsker ved at lade det komme frem, nytter det ikke, at Landstinget fremfører de mest knusende Argumenter imod det, vi ville faa Lovforslaget alligevel. Jeg har tidligere fremført i alt Fald nogle Anker mod Lovforslaget, men jeg skal trøste det høje Ting med, at jeg ikke skal tærse meget Langhalm i denne Sag nu. Jeg skal blot bemærke, at jeg ingenlunde har skiftet Mening paa dette Punkt, idet Lovforslaget som altid staaer for mig som et meget uheldigt og et meget daarligt Lovforslag. Ellers, maa jeg tilstaa, har jeg saamaend tit skiftet Mening i politisk Henseende, desværre har jeg i den Henseende meget paa min Samvittighed! En Gang troede jeg bestemt paa, at en konstitutionel Forfatning var noget af det lykkeligste for et Land, at de parlamentariske Forsamlinger skulde støtte Regeringen og være til Gavn for det hele Folk. Jeg tilstaaer, jeg har faaet en ganske modsat Mening. — Ligeledes havde jeg, inden jeg kom i Rigsdagen, en utrolig Respekt for Udvalgene. Jeg gik

ud fra, at disse Mennesker, der kom ind i Udvalgene for at hjælpe Regeringen med Lovene, skulde kunde udrette noget meget nyttigt. Jeg erkender simpelt hen, at jeg har heller ikke mere samme Opfattelse heraf. — Men angaaende det foreliggende Lovforslag har jeg ikke forandret min Anskuelse det mindste. Ved at gennemarbejde Lovforslaget og ved at læse de Forhandlinger, der ere førte i tidligere Tid, ogsaa i det sidste Aar, er der paa kommet mig en Følelse af, hvor mærkelig lidet konservative vi ere her i Landet, og hvor lidet konservative de Principper, som vi fremkomme med i Almindelighed, ere. Og det forekommer mig, at i et Land, der er saa paafaldende demokratisk som det danske Samfund, skulde vi særlig lægge Vægt paa og særlig ønske, at vi havde et virkelig konservativt Parti. Thi det lader sig ikke nægte, jeg tror, jeg kan sige det med Sandhed, at et mindre aristokratisk Folk end det danske findes der ikke i hele Verden. Dette vil man se, naar man gennemgaar de forskellige Samfundslag. Taler man f. Eks. om vor Købmandsstand, saa er der vist ingen, der vil nægte, at Købmændene her i Landet ere fuldkommen saa dygtige som i noget andet Land, men et Aristokrati er der ikke noget af i den. I andre Lande, i London, i Hamborg, Bremen o. s. v. er der aristokratiske Købmandsfamilier, der have haft deres Købmandshuse i Generationer, og som ere saa stolte af deres Købmandshuse som nogen Fyrste. Det kende vi ikke noget til her. Her tjener en Købmand en Formue, og saa trækker han sig tilbage og er lige glad; der er ikke nogen aristokratisk Følelse. Jeg tror, at det samme gælder over for vore Fabrikanter; noget Pengearistokrati eksisterer der ikke her i Landet. Og naar vi saa skulde tale om vor Adel- og Godsejerstand, saa tror jeg, at jeg med Sandhed kan sige, at en mindre aristokratisk Stand eksisterer der ikke. Det eneste Sted, hvor man kan tale om Aristokrati, er ganske sikkert hos vor Bondestand. Vi have jo der set Eksempler paa, at Bønder meget kraftig og energisk have kæmpet for at beholde deres Gaarde gennem Generationer. Vi vide jo ogsaa, at vore Gaardmænd sætte megen Pris paa, at